

економічних знань, допомогти дитині зорієнтуватись у фінансовій сфері, знайти своє місце в соціумі, а в майбутньому – при виборі професії. Формування економічно та соціальної активності має відбуватися в єдиній системі. Учні мають отримувати та розвивати систематично, а не епізодично, адаптовані до вікового періоду економічні знання та вміння.

Уроки економіки є найбільш ефективною формою організації економічної підготовки молодших школярів. Спецкурс з економіки дозволить підвищити ефективність підготовки учнів до життя в сучасному соціумі, сформувати систему загальнолюдських цінностей, загальну культуру майбутнього підприємця, який знає основні особливості ринкової економіки, маркетингу, менеджменту, методи отримання економічних знань, має уявлення про основи підприємницької діяльності.

Система формування соціальної активності учнів початкової школи полягає не лише в отриманні соціальних та економічних знань, а й у постійному залученні учнів до виконання певних обов'язків у класі, участі у конкурсах різних рівнів, волонтерської та шефської допомоги дитячому садочку, участі у загальношкільних акціях і заходах, складання бюджету класу чи свята, ведення господарства класу.

Отже, формування соціальної активності особистості молодшого школяра є цілісним процесом, організованим у ЗЗСО безпосередньо класоводами, практичним психологом, соціальним педагогом та батьками, який передбачає: засвоєння вихованцем соціально-економічного досвіду, в ході якого учень перетворює соціальний та економічний досвід у власні цінності та орієнтації, вибірково вводить у свою систему поведінки ті норми і шаблони поведінки, які прийняті в суспільстві або групі.

Список використаних джерел:

1. Критерії моральної вихованості молодших школярів. Книга для вчителя / За ред. І. Д. Беха, С. Д. Максименка. – К.: Рад. школа, 1989. – 96 с.
2. Оржеховська В. Формування соціальної відповідальності учнів у сучасній школі / В. Оржеховська // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 4. – С. 25-31.
3. Твердохлеб М. Соціальна активність – шлях до вирішення проблеми виховання особистості XXI століття / М. Твердохлеб // Психолого - педагогічні проблеми сільської школи. – 2007. – №23. – С. 144 - 152.

ОСОБЛИВОСТІ ПАРНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Світлана Бущак, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Н.О.Комарівська, кандидат філологічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

SPECIFICS OF WORK IN PAIR FOR THE PRIMARY SCHOOL PUPILS AT THE LESSONS OF UKRAINIAN LANGUAGE

Svitlana Bushchak, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розглянуто особливості організації роботи в парі на уроках української мови в початковій школі. Визначено, що метод парної роботи сприяє розвитку комунікативних навичок дітей, формуванню вмінь уважно й вдумливо слухати, відтворювати та аналізувати почуте, говорити доречно.

Ключові слова: початкова школа, робота в парах, метод, урок української мови.

Abstract. The article deals with the peculiarities of organization of work in pairs at Ukrainian lessons in primary school. It is determined that the method of pair work contributes to the development of communicative skills of children, the formation of skills to carefully and thoughtfully listen, reproduce and analyze the heard information, speak appropriately.

Key words: primary school, work in pairs, method, lesson of the Ukrainian language.

На етапі реформування освіти школа ставить завдання створити найкращі засоби для розвитку й максимальної реалізації нахилів і здібностей особистості. Тому постає питання про пошук таких форм організації навчального процесу школярів, які б найбільшою мірою забезпечували цей розвиток. Однією з основних методичних інновацій є інтерактивні методи навчання, в які входить робота в парі [3, с. 1].

Проблемою вивчення спільної навчальної роботи та впливу її на розвиток учнів займалися Л. Аристова, Ю. Бабанський, І. Лернер. Загальні принципи організації групової навчальної діяльності розробляли В. Дьяченко, В. Котова, Г. Цукерман, О. Ярошенко, дидактичні аспекти досліджували В. Вихрущ, І. Вітковська, С. Іванішена та ін. Проте більшість праць присвячено груповій навчальній діяльності, а не роботі в парі.

Робота в парах – навчання двох осіб, об'єднаних єдиною метою, схожими потребами в спілкуванні та спільній діяльності. Цю технологію можна використовувати для досягнення будь-якої дидактичної мети: засвоєння, закріплення, перевірки знань тощо.

За умов парної роботи всі діти в класі отримують рідкісну за традиційним навчанням можливість говорити, обмінюватися ідеями з партнером. Вона сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватися, критично мислити, вміння переконувати й вести дискусію. Всупереч тому, що увага молодших школярів нестійка і тому вони часто відволікаються, під час роботи з партнером кожний з учнів працює більш активно.

Навчання є найбільш ефективним, якщо школярі довіряють одне одному і вчителю, якщо вони відчують підтримку однокласників і самі готові прийти на допомогу [2, с. 44]. Робота в парі допомагає учням усвідомити, що для досягнення загального успіху необхідно орієнтувати свої слова на співбесідника, намагатися бути зрозумілим і переконливим. Не менш важливо те, що широке навчальне спілкування вчить школярів слухати інших спокійно і доброзичливо, намагатися зрозуміти їх, з повагою ставитися до різних точок зору, отримувати для себе користь з їх обговорення. Парна робота розвиває мовлення учнів, формує творчі здібності дітей.

Для ефективного застосування групової форми організації навчального процесу необхідно дотримуватися певних педагогічних умов: підготовка вчителя (знайомство з теорією і практикою спільної навчальної роботи учнів); поступова підготовка дітей до роботи в групі однолітків; організація навчання спочатку в парі, а потім – в групі; розподіл ролей в парі та групі; усвідомлення учнями мети спільної роботи; застосування різних видів пар. Необхідною умовою успішної співпраці учнів у парі та групі є володіння навичками колективної роботи: «вирізнання», моделювання, розігрування заданих ролей.

Щоб не виникло труднощів на уроці, для роботи в парі потрібно підібрати відповідний матеріал. Для цього необхідно дотримуватись таких вимог: завдання повинні сприяти виникненню різних думок і бути засадою для їх обговорення; завдання повинно мати відносно високий ступінь складності; матеріал за своєю структурою має бути таким, щоб його можна було поділити на відносно самостійні модулі, над якими можуть працювати різні пари; завдання мають бути розраховані на використання життєвого досвіду слухача, інформації, набутої з різних джерел, інтелектуального напруження; навчальний матеріал і використані при його вивченні методи повинні дати кожному учневі можливість реалізувати свої здібності, вже набуті знання й уміння [2, с. 43].

Для належної організації уроку української мови, забезпечення його компетентнісної спрямованості важливо врахувати, що робота кількох (або всіх) учнів класу, хоча і здійснюється в колективі, однак часто буває індивідуальною, а не колективною. Так, з одного боку, індивідуальною є робота учнів, які пишуть диктант (в умовах фронтальної роботи); виконання двома учнями індивідуальних завдань, коли вони працюють незалежно один від одного тощо. Але, з іншого боку, фронтальна і групова робота може будуватися на індивідуальному виконанні окремими учнями (або парами, групами учнів) фрагментів завдання, з яких складається вирішення загальної навчальної проблеми. Тоді говорять про колективну форму навчальної діяльності.

Метод парної роботи сприяє розвитку комунікативних навичок дітей, формуванню вмінь уважно й вдумливо слухати, відтворювати та аналізувати почуте, говорити доречно;

комунікативно виправдано користуватися мовними засобами, характерними для різних типів, стилів і жанрів мовлення під час створення усних і письмових висловлювань. Цілком виправдане навчання в парі під час роботи над діалогами.

На уроці української мови доречно застосовувати самостійну роботу в парах. Діти одержують одне завдання на двох і спільно виконують його. При цьому ті учні, в яких є певні прогалини у знаннях, мають змогу заповнити їх з допомогою товаришів. Уведення взаємоконтролю під час самостійної роботи надає їй високої ефективності. Школярі поступово вчаться помічати помилки товаришів, а з часом уникати їх в своїх роботах. Самостійна робота в парах дає змогу якісно закріпити матеріал, сприяє формуванню практичних умінь.

Широке застосування роботи в парах і групах сприяє кращому розумінню прочитаного, прослуханого, розвиває мовлення, учить правильно будувати висловлювання, а й сприяє розвитку таких характеристик, які визначають успіх спілкування, що надзвичайно важливо для соціалізації дітей [5, с. 12].

Отже, на уроках української мови навчання в парі розвиває в молодших школярів різні мовленнєві уміння, які є складовою опанування рідної мови. Використання парної роботи потребує від вчителя серйозної підготовки до уроку. Педагогу необхідно забезпечити педагогічну підтримку учням у засвоєнні матеріалу, розробити короткі і чіткі інструкції, спланувати обсяг і форму необхідної допомоги. Тільки тоді збільшується обсяг і глибина матеріалу, що засвоюються дітьми, менше часу витрачається на формування понять і відпрацювання вмінь, учні комфортно почуваються на уроці, збільшується їхня пізнавальна активність.

Список використаних джерел:

1. Голюк О.А. Становлення суб'єктної позиції майбутніх вихователів ДНЗ та вчителів початкової школи в процесі фахової підготовки / О.А.Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 6-8 квітня 2016 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – Вип. 5. – С. 275-279.
2. Дьяченко В. К. Коллективно-групповые способы обучения / В. К. Дьяченко // Педагогика. – 1998. – №2. – С. 43-45.
3. Бондар Л. В. Спільна навчальна робота молодших школярів як чинник їх розумового та соціального розвитку : Автореф. канд. психолог. наук. / Л. В. Бондар. – К., – 2003. – 20 с.
4. Колеснік К. А. Особливості організації групової діяльності учнів у початковій школі / К. А. Колеснік // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми // Збірник наукових праць. – Випуск 46 / редкол. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – С. 26-30.
5. Торчинська Т. Інтерактивні технології на уроках української мови та читання / Т. Торчинська, Л. Роєнко // Сільська школа України – №10 (жовтень). – 2007. – С. 7-21.
6. Жовнич О. В. Іншомовне професійно орієнтоване спілкування майбутнього журналіста: шляхи реалізації та вдосконалення // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ, 2016. – № 89. – С. 132–135.
7. Жовнич О. В. Система вправ для формування компетентності професійно орієнтованого англомовного писемного спілкування майбутніх журналістів // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. – Київ – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2017. – Вип. 48. – С. 110–114.
8. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога / Н. І. Лазаренко // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. – Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2016. – Вип.23. – С.36-42.
9. Лазаренко Н. И. Формирование лекторского мастерства преподавателя в условиях вхождения в европейское образовательное пространство [Publicasia bola vydana elektronicky v Digitalnej kniznici UK RU] / Н. И. Лазаренко // Zbornik prispevkov z medzinarodnej Presovevedeckej konferencie konanej dňa 18. Maja 2018 na Katadre andragogiky, Fakulta humanitnych a prirodnych vied Presovskej university v Presove. URL: P150-161. <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Lukasova3>.
10. Лазаренко Н. І. Формування у молодших школярів поняття про слово у взаємозв'язку його лексичних та граматичних значень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.02 «Методика викладання (української мови)» / Н. І. Лазаренко. – К., 1993. – 24 с.